

ГО СПКД „ПРОСВЈЕТА“

ТЕСЛИЋ

ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ

за 2025. годину

и

ПЛАН РАДА

за 2026. годину

Јануар, 2026. године

Рад Српског просвјетног и културног друштва „Просвјета“ (у даљем тексту: Друштво) у Теслићу у 2025. години одвијао се у складу са Планом и Програмом рада Општинског (Градског) одбора и оквирног Плана рада Главног одбора СПКД „Просвјета“.

Као организациона јединица Друштва, „Просвјета“ у Теслићу је тежиште свог дјеловања одређивала према основним циљевима и задацима мислећи, прије свега, на његовање идентитета и традиције српског народа.

Улаган је труд да се на тај начин вјерно и истрајно одржи основна улога овог Друштва, чувајући му притом карактер **институције просвјете и културе српског народа од посебног националног и државног интереса.**

Истовремено, улаган је и труд да се одржи примат **главног носиоца културе и представника културне политике на подручју нашег града**, што „Просвјети“, уосталом, према свом карактеру и историјском значају и припада.

Тако је „Просвјета“ у Теслићу углавном кроз, сад већ традиционалне културне манифестације (*Светосавска недјеља, Дани Матице српске у Теслићу, Дани о Видовдану, Дани краља Драгутина*), организовала и самостално одржала 35 различитих културних догађаја. Притом, у суорганизацији са другим учесницима, у првом реду са **теслићким парохијама СПЦ, односно парохијама Архијерејског намјесништва теслићког**, још 3 те 75 различитих активности приређених у просторијама Дома „Просвјете“ у којима су били ангажовани запослени радници теслићке „Просвјете“. Додамо ли оворе и податак да се највећи број културних активности одвијао у дане викенда или празника и то углавном у поподневним, односно вечерњим часовима, онда је за овакав, готово свакодневан рад, било нужно улагати доста труда као и одговарајућег знања.

За овакав интезитет активности било је неопходно и свакодневно старање о стању, изгледу и функционалној употребљивости просторија у објекту Дома „Просвјете“ који своје услуге пружа и многим другим корисницима (Туристичка организација, Културни центар, Културно умјетничка друштва „Вез“, „Беле раде“, „Наши обичаји“, „Радост“ и „Душан Станковић“, Народна библиотека „Данило Киш“, Управне службе Града Теслића, Дом здравља „Свети Сава“, Добровољни даваоци крви и бројна друга друштва и удружења).

Без намјере да поменуте активности вреднујемо према значају, ипак би у први план сврстали један број **научних, стручних и популарних предавања, умјетничких изложби, документарних филмова и представљања нових књижевних дјела** од стране истакнутих гостујућих али и домаћих аутора.

Одржан је и континуитет у **издавачкој дјелатности**, тако да је теслићка „Просвјета“, и поред скромних финансијских средстава за ту намјену, и у 2025. години била издавач или саиздавач за сасвим солидан број књижевних дјела. Уз то, пружана је

и финансијску помоћ при штампању једног броја књижевних дјела којима је издавач била нека друга установа.

Захваљујући таквој активности увећаван је и књижни фонд „Просвјетине“ библиотеке, која је била у стању да свакодневно пружа услуге свим заинтересованим читаоцима без обавезе плаћања чланарине. Исто тако, свим поклоницима књиге био је доступан и књижни фонд, односно заоставштина „*Легат Ранко Павловић*“, смјештен такође у просторијама Дома „Просвјете“.

На податак о поменутом финансирању издавачке дјелатности „Просвјета“ је пружала финансијску помоћ и другим установама, друштвима или појединцима (изградња Дома краља Драгутина, 100-годишњица цркве Светог пророка Илије, КУД „Душан Станковић“...)

На дан Светог великомученика Димитрија 2024. године отпочео је с радом „Просвјетин“ *Радио „Свјетоник“*. Своје програмске садржаје емитује свакодневно и цијелодневно, а односе се на теме из православне духовности, српске националне културе и историје, националне књижевности, етике, односно моралне филозофије утемељене на традиционалним националним вриједностима као и разноврсне музичке блокове прилагодљиве и усклађене са наведеним темама.

„Просвјетина“ *Школа ћириличке калиграфије* се потпуно утемељила, тако да је крај 2025. године испратила у раду с полазницима седме генерације. Њеним радом од 2024. године руководи академски сликар и сертификовани калиграф, проф. Даница Веселиновић из Београда. Иначе, активност ове школе је изузетно значајна за рад теслићке „Просвјете“, не само зато што учи вјештини украшавања ћириличног писма и што доприноси језичкој, књижевној, историјској, ликовној, теолошкој, философској и уопште свакој умјетничкој спознаји, већ и стога што подстиче и доприноси нашој борби за примарну примјену ћириличног писма, нарочито у јавном простору.

Иницијативом и посредством „Просвјете“ у Теслићу је у априлу мјесецу 2023. године **установљена сарадња између Матице српске и општине** (сада града) **Теслић**. Том приликом је потписан **Протокол о трајној и свеобухватној сарадњи**, када је отпочела и културна маснифестација „*Дани Матице српске у Теслићу*“. Ова манифестација са већим бројем културних и научних садржаја у прошлој (2025. години) добила је свој нови, квалитативнији прилог, а односи се на установљење научног округлог стола под називом „*Историја и култура српског народа у усорско-теслићком крају*“. Иначе, први научни округли сто окупио је 11 (једанаест) учесника чији ће радови бити обједињени и представљени у **Зборнику радова**.

„Просвјетин“ **драмски студио „Агоне“**, који је зачет 2023. године, у прошлој, 2025. години имао је скромну активност. Изведен је мањи број наступа од предвиђеног плана (2), и то из сасвим разумљивих, објективних околности. У сваком случају, руководиоцу драмског студија г. Милошу Милићевићу „Просвјета“ дугује захвалност на улагању личног труда да се овај сегмент „Просвјетиног“ рада подигне на виши ниво.

У претходној години је коначно разматрана „Просвјетина“ иницијатива за **именовање неименованих улица**, коју је упутила скупштинском колегијуму и у надлежне органе Општинске управе још 2021. године.

Збирка музеолошких експоната коју је „Просвјета“ започела прикупљати још од обнове њеног рада (1991. год.) у 2025. години се такође скромно допуњавала. Истина, интензивнија активност од досадашње је била на архивирању солидног броја историографских докумената који ће несумњиво бити драгоцјени за формирање историографске збирке у **будућем Завичајном музеју**.

Значајно и готово незаобилазно мјесто у раду „Просвјете“ и у 2025. години припадало је **сарадњи**, односно **заједничком раду** са другим установама, институцијама и појединцима. Таква сарадња, у првом реду у сфери православне духовности остваривана је у заједници са **Српском православном црквом**, односно са **свештенством и парохијама Архијерејског намјесништва теслићког**, што потврђују бројни примјери заједничких активности.

Вриједна помена је и одговарајућа сарадња са јавним установама из области просвјете и културе као што су **Културни центар, Туристичка организација, Народна библиотека „Данило Киш“** те највећи број **основних и средњих школа** са подручја града Теслића.

У посљедњих 4-5 година изостаје било каква сарадња са централном управом „Просвјете“ у Источном Сарајеву, односно њеним Главним одбором због тамошњег прекида у раду. Умјесто тога, одржава се сасвим задовољавајућа сарадња са представницима општинских и градских одбора Друштва из ближег окружења.

На крају, дужни смо истаћи да је цјелокупна активност теслићке „Просвјете“, а цијенимо да је запажена и свакако не мала, како у 2025, тако и у претходним годинама резултат једног, поврх свега, државотворног приступа **теслићке градске Скупштине и Кабинета Градоначелника**, који се превасходно односи на буџетски разрез.

Исто тако, укупна активност „Просвјете“ била би мање запажена да није било стручне и несебичне помоћи њеног руководства, односно **чланова Градског одбора**, као и марљивог и савјесног рада свих **запослених радника**, којима овим путем изражавамо искрену захвалност.

Коначно, захвални смо и свим редовним и повременим сарадницима, пратиоцима и поштоваоцима који су такође давали значајан допринос раду теслићке „Просвјете“ у 2025. години.

План рада Српског просвјетног и културног друштва „Просвјета“ у Теслићу за 2026. годину предвиђа наставак рада свих њених организационих дијелова као и програмских активности које су установљене као редовне или које се одвијају у одређеном континуитету.

Тежиште свог дјеловања и даље ће одређивати сходно основним циљевима и задацима мислећи, у првом реду, на његовање идентитета и традиције српског народа.

Биће нужно и надаље улагати доста труда да се вјерно одржи основна улога овог Друштва, то јест **институције просвјете и културе српског народа од посебног националног и државног интереса.**

Истовремено, улагаће се напори да се одржи примат **главног носиоца културе и представника културне политике на подручју нашег града**, што „Просвјети“, према свом карактеру и историјском значају, свакако и припада.

Ипак, да би се у свему томе и успјело, неопходно је изналазити нова рјешења, улагати све веће напоре и уносити „додатну енергију“.

Кад наводимо појам „додатна енергија“ мислимо на једну интенцију на коју „Просвјета“ у Теслићу већ годинама скреће, не случајну, већ сасвим оправдану и озбиљну пажњу.

Наиме, ради се о нашем захтјеву за упослењем једног високообразованог **стручног радника** (професор српског језика и књижевности, професор историје или историчар умјетности, археолог, етнолог, етномузиколог, комуниколог и сл.).

На тај начин би несумњиво и сасвим сигурно поспјешили рад, између осталог, на:

- **Очувању и његовању српског језика и ћириличног писма**
- **Подстицању проучавања историје српског народа и његовању културе памћења**
- **Подстицању проучавања, његовања и популаризације духовног наслеђа српског народа**
- **Подизању старања о књишком фонду „Просвјетине“ библиотеке с посебном посвећеношћу на трагању за примјерцима старих и ријетких књига**
- **Помагању и промоцији талентованих ученика и студената као и умног и креативног стваралаштва уопште**
- **Развијању сарадње између установа, институција и појединаца који се баве заштитом и афирмацијом српских националних интереса**

Таквим, новим начином рада, са „додатном енергијом“ интензивирале би се активности на:

— *Организовању јавних научних и стручних трибина, духовних академија, промоцији књига, ликовних, односно умјетничких изложби, концерата, културно-забавних приредби и других видова научног, културног и умјетничког стваралаштва у оквиру редовних годишњих културних манифестација као и изван таквих.*

— *Одржавању редовних облика сарадње са органима и представницима Управе града Теслића, органима и представницима Српске православне цркве, представницима свих установа културе са подручја града као и са представницима „Просвјете“ из сусједних и других мјеста.*

— *Подизању значаја и резултата рада научног округлог стола „Историја и култура српског народа у усорско-теслићком крају“*

— *Припремању и реализацији програмских садржаја за рад радија „Свјетоник“ при Друштву „Просвјета“.*

— *Популаризацији „Просвјетине“ школе ћириличке калиграфије*

— *Поспјешењу рада „Просвјетиног“ драмског студија „Агоне“*

— *Изналажењењу одговарајућег простора за постојећу збирку музејских експоната и стварању услова за оснивање Завичајног музеја са одјељењем за архивску грађу.*

— *Организованијем приступу стручним и истраживачким радовима на обради археолошких локалитета на подручју усорско-теслићког краја као и на прикупљању историографске грађе о поменутом крају*

— *Подстицању скупштинске активности на афирмацији културе сјећања*

Током израде Плана рада ГО СПКД „Просвјета“ Теслић за 2026. годину размишљало се и о пројекцији буџета овог Друштва за исту годину. Пошто Скупштина града није била у могућности да прихвати пројектовани износ од 132.500 км који смо потраживали још у оквиру Плана рада Друштва за 2024. годину, рачунајући на све параметре који се односе на материјалне трошкове за запослене, режијске и друге (непредвиђене) трошкове, а потом, онолико колико преостане за финансирање културних садржаја, очекујемо да нам тај износ буде одобрен приликом првог ребаланса буџета града Теслића.

ГО СПКД „Просвјета“ Теслић
Предсједник
Алекса Касаповић, проф.

